

Kriittinen lukutaito on kykyä

- havaita tekstin tavoitteet
- arvioida tiedon luotettavuutta (lähdekritiikki)
- erottaa mielipiteet tiedoista
- huomata vaikutuspyrkimyksiä ja –keinoja (teesi, argumentit, retoriset keinot, esim. kuvien tai äänen vaikuttavuuden huomaaminen).

Tutki valitsemaasi lehtijuttua kriittisesti

- Millaisessa kontekstissa lehtijuttu on?
- Millaisista osista artikkelikonaisuus muodostuu?
- Mikä on koko tekstikonaisuuden tarkoitus? Mitä tehtäviä osilla on?
- Millainen kuva käsiteltävästä asiasta, ilmiöstä, tapahtumasta tai henkilöstä syntyy? Kuinka tämä kuva luodaan? Millaisia vaikutuskeinoja käytetään?
- Millaisia esisopimuksia tekstistä voi havaita? Millaiseen arvomaailmaan teksti perustuu?
- Pohdi tekstin ideologiaa eli maailmankuvaa, joka näkyy sanavalinnoissa, rooleissa, näkökulmavalinnoissa, suhtautumisessa lukijaan.
- Mitä teksti paljastaa? Mikä jää peittoon?
- Sovella esimerkiksi Käsikirjan sivujen 50 – 56 esitystä tekstin ideologiasta ja retorisisista keinoista sekä kriittisen lukemisen apukysymyksiä Kurssivihko 4:n sivuilta 48 – 49. (WSOY:n Äidinkieli ja kirjallisuus –sarja.)